

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din.
mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 13. aprila 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 43.

Češkoslovaško - jugoslovenski trgovinski odnošaji.

Trgovinski ataše pri češkoslovaškem poslanstvu v Beogradu dr. Andryal je napisal za sobotno prilogo Narodnih listov članek o češkoslovaško-jugoslovenskih trgovinskih stikih, v katerem med drugim izvaja:

Zanesljive podatke — seveda samo relativne — o gospodarskih stikih med kraljevino SHS in češkoslovaško republiko lahko črpamo šele iz statistike leta 1922 in pozneje. Prvo dobo medsebojnih stikov lahko označimo kot poizkusno fazo, s katero so hoteli mnogi dokazati, da politično prijateljstvo že samo po sebi zadostuje za uspešne gospodarske stike. Dasi ne smemo tajiti, da izvoz blaga med češkoslovaško republiko in Jugoslavijo stalno narašča, vendar ne smemo iz tega sklepati, da gre vsa zasluga političnim voditeljem. Vzrok porasta je ta, da je češkoslovaško blago prvovrstno, da je Jugoslavija potrebovala blago, in da se je začela njena industrija razvijati šele leta 1922-23. To si moramo posebno dobro zapomniti, zakaj oni poedinci ali družbe, ki so izvažale v Jugoslavijo v imenu slovanske vzajemnosti, bratstva itd., so napravili večinoma mnogo škode, tako da je bilo treba pogosto mnogo potrpežljivosti in propagande za to, da smo Jugoslovenom dokazali, da ta ali ona nesolidna tvrdka še ne predstavlja češkoslovaške industrije. Leto 1922-1923 pomeni veliko spremembo v trgovinskih stikih med češkoslovaško republiko in Jugoslavijo.

Jugoslovenska domača industrija se je začela probujati in zahtevati svoje pravice. Vedno naraščajoče obdavčenje industrije povzroča neposredno s padcem dinarja zvišanje carinskega azija in pripravlja teren novi carinski tarifi, ki jo je jugoslovenska vlada objavila v juniju 1925 in ki je razburila ne le prizadete trgovce in konsumente, temveč tudi same industrialce, dasi so tudi sami zahtevali, naj da vlada novim carinskim postavkam prohibicijski značaj. Nova carinska tarifa, korigirana do gotove meje s trgovinskimi pogodbami med Jugoslavijo z ene, ter Italijo in Avstrijo z druge strani, je zadela češkoslovaško blago tako, da je v mnogih slučajih uvoz v Jugoslavijo nemogoč. Če upoštevamo, da tvorijo večino prebivalstva Jugoslavije bodisi kmetje ali od kmetijskega stanu popolnoma odvisni ljudje in da srednji sloji (uradniki, trgovci itd.) ne živijo baš v sijajnih razmerah postane jasno, da je izvoz češkoslovaškega blaga v Jugoslavijo zaradi visoke uvozne carine v mnogih slučajih nemogoč ali pa mogoč samo tedaj, če se naši izvozniki zadovolje z majhnim dobičkom in pošiljajo svoje blago po taki poti, da si s cenejšim prevozom prihranijo vsaj del stroškov za carine. Češkoslovaški izvoz v Jugoslavijo ima svojega nasprotnika ne le v carini, nego tudi v kreditnih pogojih in konkurenci. Trgovski stiki med Češkoslovaško in Jugoslavijo so mogoči le tedaj, če je trgovina v rokah lojalnih in preizkušenih trgovcev. Dolžnost obeh držav je smatrati zastopstva ne le za urade, temveč za prava zastopstva našega izvoza, ki je temelj naše neodvisnosti. In ker je trgovinska pogodba edini izraz teh interesov, ni težko uganiti v čem bi se morali naši merodajni krogi v razmerju do Jugoslavije kot agrarne države najprej sporazumeti, da izpolnjujejo potrebno znižanje jugoslovenskih carinskih postavk.

Prijave za letošnji Ljubljanski velesejem

od 26. junija do 5. julija 1926.

Zanimanje naše industrije, trgovine in obrti za letošnji Ljubljanski velesejem je večje kot lansko leto. Vzroki so razni, glavni pa sigurno ugodnejši termin. Pričetek šolskih počitnic pa omogoča tudi veliko večji obisk kupcev. Oni zamorejo zvezati trgovsko potovanje na velesejem s svojim počitniškim potovanjem z rodbinami v naše divne kraje. Zlasti trgovci iz južnih krajev naše države pozdravljajo letošnji sejmski termin. Ze po dosedanjih prijavah obeta biti razstava vzorcev zelo pestra: Najrazličnejši aparati, armature, avtomobili, barve, belokranjski narodni izdelki, bičevniki, biserna dela, bižuterija, blagajne, bombažni izdelki, bonboni, celuloza, cement, cerkvene potrebščine, cvetličarstvo, čaj, čevlji, čokolada, dušik, elektrodi, elektromotorji in material, farmacevtski proizvodi, galanterija, glasbila, glavniki, glinasti izdelki, gnojila, gospodarski stroji in potrebščine, gumbi, igrače, jekleni predmeti, kakao, kamnoseštvo, kardib, karton in kartonažni izdelki, kirurški aparati, klišaji, klobuki, knjige, knjigoveški izdelki, kolarski

izdelki, kolesa, konfekcija, konoplja, konzerve, kose, kočarstvo, kovčeki, kovinasti izdelki, kozmetična sredstva, kožuhovina, laki, les in lesni izdelki, likerji, lokomobile, makaroni, manufaktura, masti, metle, milo, mlekarke potrebščine, municija, nakiti, naramnice, odeje, ognjegasne potrebščine, okovje, olja, opeka, orožje, papir, parafin, peči, perilo, pile, pisarniške potrebščine, plamni izdelki, pletenine, pločevinasti izdelki, plinske naprave, plombe, plutovina, posoda, predivo, pregrinjala, preja, preproge, radio, rezbarije, rute, sesalke, sir, slamniki, sodi, sadni soki, soli, steklenina, stroji najraznovrstnejši, šamotni izdelki, ščetarski izdelki, škriplj, športne potrebščine, štampiljke, tapetniški izdelki, tehtnice, tehnični material, tekstilno blago, testenine, tkanine, trakovi, transmisije, trikotaža, turbine, ure, usnje, verige, vijaki, volna, vozovi, vrvarski izdelki, zamaški, zastori, zobtrebci, zrcala, zvonovi, žage, žarnice, železnina, žica, žoge itd. Dovolj bo vzorcev, dovolj ponudb v najraznovrstnejših strokah. Tudi najbolj razvajeni kupec se bo zamogel popolnoma zadovoljiti.

Italijanska kolonijalna politika.

Z ozirom na potovanje Mussolinija v Tripolis, piše »Popolo d' Italia«: Mussolini bo jutri stopil na afriška tla. V Italiji živi 42 milijonov ljudi, čeravno je italijanski teritorij dvakrat manjši od francoskega in nima nikakih surovin. Naše prebivalstvo narašča vsako leto za pol milijona. Zednjene države in Kanada so zaprle vrata izselencem, Brazilija in Argentinja pa ne moreta sprejeti druge milijone naših soplemenjakov. Prišel bo kmalu čas, ko niti Francija ne bo mogla sprejemati naših manualnih delavcev. Z druge strani pa mora Italija uvažati tretjino žita za življenske potrebščine svojega ljudstva; v inozemstvu si mora nabavljati surovine za lastne industrije in italijanska trgovinska bilanca se zaključuje leto za letom z deficitom kljub veliki produkciji v notranjosti države. Vse to radi tega, ker nima Italija zadostnih teritorijev, ki bi ji dajali dovolj žita in druge življenske potrebščine. Italija je danes med velesilami ona država, ki ima relativno največ prebivalcev in najsilnejše energije, ki ne morejo priti do potrebnega razmaha. Reči moramo torej, da se je v Versaillesu zgodila največja krivica Italiji, ki ni imela niti kolonij, kamor bi

lahko odpošiljala ono delavstvo, ki ga ne more doma zaposlovati...

Mussolini stopa na afriška tla, da prouči problem in možnost kolonizacije, da se prepriča na lastne oči o napredku italijanske uprave v Libiji v zadnjih par letih.

Ministrstvo za socialno politiko je res — socialno.

Ministrstvo za socialno politiko je v smislu člena 146. finančnega zakona za leto 1926/1927 pooblaščen, da sme, v sv. h. čim popolnejšega nadziranja nad poslovanjem Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu in njegovih mestnih organov, potrditi od subvencije, ki jo daje država za kritje upravnih stroškov Središnjega urada, do 200.000 dinarjev letno za kritje stroškov nadziranja. Od pičle podpore, ki jo daje država za olajšanje bremen socialnega zavarovanja, si bo po novem finančnem zakonu obdržalo ministrstvo za socialno politiko samo za nadziranje skoro polovice subvencije. Uporabljati podpore socialnega zavarovanja za drage vožnje res ni socialno! Najbrže bodo pa na mesto ene ali največ dveh revizij letno uvedli tedenske revizije, sicer si ne moremo misliti, kako in kdaj bi bilo mogoče zavoziti tako velike vsote!

Aktivna bilanca jugoslovenske trgovine. Iz statističnih podatkov o zunanji trgovini v preteklem letu izhaja, da je Jugoslavija uvezila 1,514.000 ton blaga v vrednosti 8 milijard in 753 milijonov dinarjev. V istem času je bilo iz Jugoslavije izvozenega blaga za 4.400.000 ton v vrednosti 8 milijard in 904 milijonov dinarjev.

Tvornica papira Milan Vapa a. d. v Beogradu. S členom 80 finančnega zakona za leto 1926-1927 je bila pooblaščen Uprava državnih monopolov v Beogradu, da odkupi za državo tudi drugo polovico delnic tvornice Milan Vapa a. d. v nominalnem iznosu 20 milijonov Din, tako da postane s tem to, po svoji delazmožnosti drugo največje papir proizvajajoče podjetje v naši Kraljevini popolnoma državna

last. Od kupnine se ima plačati iznos Din 13.330.000 takoj, na ostanek po Din 6.670.000 bo plačevala Uprava državnih monopolov dosedanjemu lastniku letno 6 odstotno življenjsko rento. Monopolska uprava, ki prevzame tudi vse obveznosti tvornice v svoje breme, je s prevzemanjem podjetja že pričela. Ni pa še gotovo, ali se bo vodilo podjetje v lastni režiji na kameralistični način, ali pa kot samostojna delniška družba po komercialnih načelih. Čuje se tudi, da se bo podjetje priključila novoosnovana državna markarnica.

Arbitražna in trgovinska pogodba med Poljsko in Češkoslovaško. Povo-dom bivanja poljskega ministrskega predsednika Skrzynskega v Pragi bodo izmenjane listine o ratifikaciji ar-

bitražne pogodbe, ki urejuje vprašanje poljskih narodnih manjšin v Češkoslovaški in razna pravna in finančna vprašanja, ki izvirajo iz razdelitve tešinskega okraja med Poljsko in Češkoslovaško. Obenem bo predsednik Marsaryk dal objaviti tudi odlok, ki se tiče izvršitve trgovinske pogodbe sklenjene med Češkoslovaško in Poljsko.

Arhiv za konkurenčno industrijo.

Pod okriljem angleške vlade so posamezne industrijske zbornice ustanovile pokrajinske razstave za svoje člane, v katerih se razstavijo posamezni izdelki tuje konkurence v različnih panogah industrije. Interesentom stoji na razpolago tudi ceniki, prospekti ter proizvajalne kalkulacije, sploh vsi potrebni podatki, da se domači industrijalec natanko pouči o konkurenčnih razmerah tujega blaga. Osobito gre tukaj za vzorce takih izdelkov, s katerimi uspešno tekmuje inozemska industrija na angleškem trgu.

Podjetnikom, ki se za eno ali drugo stvar posebno zanimajo, se pošljejo izvirni vzorci in ceniki proti vrnitvi tudi na dom.

Leto 1925 je bilo na Angleškem 41 takih konkurenčnih razstav. V to svrhu zbirajo trgovski atašeji britanskih zastopstev v industrijskih državah po naročilu domačih trgovskih organizacij vzorce in izdelke konkurenčne industrije ter jih pošljejo s potrebnimi proizvajalnimi podatki na te razstave.

Seveda je zbrano gradivo samo legitimiranim članom dotične zbornice, torej industrijskim krogom, dostopno, ker ima izključno namen proučevanja in primerjanja z domačimi izdelki ter so v tem smislu angleške konkurenčne razstave samo orožje v tekmovalnem boju proti tuji industriji na svetovnem trgu. V pretečenem letu je csebn obiskalo te razstave, ki so stalne prireditve na sedežih posameznih zbornic, 5427 posetnikov, na ogled pa se je interesentom poslalo 10.247 vzorcev.

V zvezi z razstavami so stvarne knjižnice, ki vsebujejo zbirko vseh industrijskih cenikov in prospektov iz tujine ter je štela vsaka teh bibliotek že lani preko 3000 zvezkov.

Posebna važnost se polaga, kakor pravi letno poročilo, na ozke medsebojne stike z vsemi industrijskimi in trgovskimi organizacijami, potem tehničnimi podjetji in univerzami. Prav posebno se zanimajo te institucije za gibanje nemške industrije kot najnevarnejše tekmovalke na svetovnem trgu.

Spretni Angleži so tudi v tem slučaju segli po najučinkovitejšem sredstvu trgovske konkurence.

Vsestransko in stvarno proučevanje tujih izdelkov bi bilo tudi naši industriji priporočljivo. Angleški vzorec je za naše razmere posnemanja vreden. Na marsikaterem polju industrije bi se dalo doseči enakovrednost tujih izdelkov ter uspešno izpodriniti tujo konkurenco z domačega trga.

Sicer pa se poslužujejo tudi drugi narodi enakih sredstev v zasledovanju industrijskega napredka v inozemstvu, najintenzivnejše se v tem smislu deluje na Angleškem, in tamošnji sistem ima tudi najboljše uspehe.

V naši državi pa bi bilo ta jako hvaljevredna naloga poveriti upravi trgovskega muzeja z njegovimi podružnicami, ko bi mi tak zavod sploh imeli. K. Tiefengruber.

Pota nemške zunanje trgovine.

Nemški statistični državni urad je priobčil pravkar statistiko nemške zunanje trgovine v letu 1925 po deželah nakupa in prodaje. To delo ima zato poseben pomen, ker omogoča prvič primerjanje z letom 1924. Dalje se pa

zrealijo v tej statistiki prvič tudi vplivi novih nemških trgovskih pogodb. Prideš do zelo zanimivih rezultatov. Vseh dežel, s katerimi Nemčija trguje, ne bomo zapisali, pač pa najbolj važne (vse v milijonih nemških mark).

Uvoz:		Izvoz:			
1924	1925	1924	1925		
Evropa	5183	4763	6436		
Francija	220	362	102		
Belgija	159	374	94		
Velika Britanija	881	1059	612		
Holandska	459	752	649		
Švica	279	486	380		
Danska	262	334	293		
Norveška	70	112	130		
Švedska	132	294	286		
Ceškoslovaška	437	533	379		
Jugoslavija	39	84	44		
Poljska	402	428	302		
Italija	368	499	241		
Španska	106	192	90		
Rusija	126	231	89		
Afrika	381	525	144		
Azija	857	1481	511		
Brit. Indija	308	640	152		
Kitajska	127	229	113		
Japonska	18	29	144		
Nizozemska Indija	247	364	66		
Amerika	2627	3894	1118		
Argentina	519	634	198		
Brazilijska	116	174	132		
Kanada	47	160	21		
U. S. A.	1754	2561	509		
Avstralija	270	326	29		
Vsa trgovina	9317	13146	Vsa trgovina	6569	8838

Poglejmo, kamor hočemo, povsod napredek. Skupni izvoz Nemčije se je napram letu 1924. dvignil za 31 odstotkov; in sicer izvoz v evropske dežele za 35%, v Azijo za 43%, Afriko 39%, Ameriko 27, Avstralijo 48%. Med evropskimi deželami so razlike seveda velike. Največji napredek kažejo one dežele, s katerimi je sklenila Nemčija v letu 1925. trgovske pogodbe, tako Belgija, Vel. Britanija, Italija, Holandija, Rusija, Španska in Švica; izvoz se je zvišal (v gornjem redu) za 123%, 53%, 54%, 54%, 181%, 55%. Vse te dežele so nad evropsko povprečnostjo. Enake številke kaže samo izvoz na Francosko, 56%. Vpliv trgovskih pogodb se torej dobro vidi in ga ni mogoče utajiti. In pri tem moramo še omeniti, da je večina trgovskih pogodb stopila v veljavo šele v drugi polovici lanskega leta, najvažnejše šele s 1. oktobrom. Izvoz v Jugoslavijo se je pomnožil za 36 odstotkov, torej približno za evropsko povprečnost.

Skupni nemški uvoz je bil lani za 41% večji kot leta 1924, in sicer: iz evropskih dežel za 34%, iz Afrike za 38%, iz Azije za 73%, iz Avstralije za 21%, iz Amerike za 48%. Povprečno

se je torej uvoz nekaj več dvignil kakor izvoz. Glede posameznih dežel glej tabelo. Jugoslavija je prodala lani v Nemčijo za 115 odstotkov več kot predlanskim; kljub nizki absolutni številki ogromen napredek.

Železniško omrežje sveta.

Šele sedaj so sestavljene končne številke za leto 1924. Takrat je bilo vseh železnic na zemlji 1.206.504 km, torej za 30kratni ekvator. Približno tretjina vseh kilometrov je v U. S. A. Pred vojsko je bila za U. S. A. prva Nemčija, seveda daleč zadaj, a zmeraj tik pred Rusijo. Vsled velikih teritorialnih izgub je prišla Nemčija na peto mesto. Drugo in tretje mesto imata Kanada in Indija; pred poldrugim desetletjem sta bili še zelo v ozadju. Polovica vsega azijskega omrežja je v Indiji. Na četrtem mestu je Rusija. Za Nemčijo pridejo Francija, Anglija, Argentina itd. Poglejmo pregled:

- 1. U. S. A. 425.230 km,
- 2. Kanada 64.150 km,
- 3. Indija 60.590 km,
- 4. Rusija 58.239 km,
- 5. Nemčija 58.041 km,
- 6. Francija 49.695 km,
- 7. Anglija

38.181 km, 8. Argentina 35.291 km, 9. Brazilija 29.484 km, 10. Mehiko 25.344 km, 11. Italija 20.118 km, 12. Južna Afrika 18.626 km, 13. Poljska 18.411 km, 14. Japonska 13.144 km, 15. Kitajska 11.345 km.
V Jugoslaviji imamo skoraj natančno 10.000 železniških kilometrov.
Zanimivo je, da se je omrežje v U. S. A. od 1924 na 1925 skrčilo za 1700 km, kar je pač v prvi vrsti posledica avtomobilstva, nekaj tudi posledica aviatike.
Posamezni kontinenti se tako-le vrstijo: 1. Amerika 613.782 km, 2. Evropa 361.065 km, 3. Azija 123.986 km, Afrika 60.654 km, 5. Avstralija 47.017 kilometrov.

Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani obhaja letos 25-letnico svojega obstoja. Društvo priredi tem povodom v soboto dne 17. aprila 1926 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Kazine občni zbor in takoj nato jour fix s sodelovanjem lastnega orkestra in pevskega zbora. Odbor.

Pravila naših delniških družb. V podlistku »Trgovskega lista« je zadnje mesece izhajala študija univ. prof. dr. M. Škerljaja o statutih naših delniških družb. Po želji interesovanih krogov je študija sedaj izšla kot ponatis v obliki priročne brošure. Iz uvoda posnemamo, da je študija plod izkušenj, ki jih je pridobil pisatelj v svoji prejšnji službi pri pregledovanju velikega števila statutih snujočih se delniških družb. S tem sta opredeljena namen in vsebina študije. Vsebinsko se omejuje na one materije delniškega prava, ki se redno naravnost odražavajo v statutih delniških družb, in namenjena je študiji praktični, snovateljem delniških družb in njihovim pravnim svetovalecem; služila bo pa tudi že obstoječim delniškim družbam pri izpreminjanju pravil. Da pisatelj na nekaterih mestih izraža tudi svoje mnenje, kakšen naj bi bil bodoči delniški zakon, je prirodno v času, ko se izdeluje načrt za enotni trgovinski zakonik za celo državo. Knjiga je posebno priporočljiva za notarje, advokate, poslovodce organe delniških družb in ves poslovni svet. Naroča se pri Trgovsko industrijski delniški družbi »Merkur« v Ljubljani in stane samo Din 15.—

Trgovina.

Trgovinska pogodba med Turčijo in Egiptom. Zastopniki Turčije in Egipta so podpisali trgovinsko pogodbo, ki je bila sklenjena med obema državama na podlagi reciprocitete.
Trgovina Egipta. — Lanski import je znašal 58.224.895 funtov šterlingov, eks-

port 59.198.662 funtov šterlingov, eksport plus 973.767 funtov šterlingov. Anglija je še zmeraj prva importerka; druga je Italija in je povečala lani svoj import za več kot 700 milijonov funtov; največji je pa napredek Nemčije, ki je že prav tik za Francijo in kmalu za Italijo in koje prirastek od 194 na 1925 znaša več kot 80%! — Absolutne številke so: Leta 1924 (funtov): Anglija 13.993.584, Italija 5.230.772, Francija 4.688.718, Nemčija 2.946.739; leta 1925: Anglija 14.660.664, Italija 6.129.959, Francija 5.399.682, Nemčija 5.338.143.

Promet.

Nemško-jugoslovenska tarifa za blagovni promet preko Avstrije, Madžarske in Češkoslovaške je stopila v veljavo. Transporti se obavljajo na podlagi mednarodne pogodbe o blagovnem prometu. Odpošiljatelj mora v tovarnem listu navesti transportno pot z označbo obmejnih prehodnih postaj iz države v državo. Označbe in izjave na tovarnih listih morajo biti pisane z latinico.

Gibanje parnikov. Paroplovna družba »Oceania« posilja naslednje situacijsko poročilo (10. aprila): »Mrav« plul mimo Gibraltarja 9. t. m., določen za Benetke; »Jadera« odpotoval 7. t. m. iz Swansea v Benetke; »Zora« prispel 2. t. m. v Newport, krca za Trst in Reko; »Sava« odpotoval 10. t. m. iz Orana v Casablanca, Las Palmas in Tenerifo; »Kostrena« odpotoval 10. t. m. iz Carigrada v Burgas; »Sud« odpotoval 8. t. m. iz Tenerife v Casablanca, Oran in Trst; »Morava« odpotoval 6. t. m. iz Trsta v Smirno; »Vladimir« na progi Jadransko — Egejsko morje — Carigrad; »Diamant« odpotoval 6. t. m. iz Trsta na progi Jadransko — Egejsko morje — Carigrad. — »Oceania«.

Promet po Panamskem prekopu. Leta 1915 so Panamski prekop izročili svetovnemu prometu. Med vojsko promet ni bil posebno živahen, pozneje pa je zelo narasel. Tu podajamo številke za zadnja štiri leta, v tisočih ton: L. 1922 2907 ladij 16.315 brutto-ton, 12.993 netto-ton, prepeljale 13.711 ton blaga; l. 1923 5037 ladij, 31.658 brutto-ton, 24.737 netto-ton, prepeljale 25.161 ton blaga; leta 1924 4893 ladij, 31.128 brutto-ton, 24.412 netto-ton, prepeljale 25.892 ton blaga; l. 1925 4774 ladij, 29.369 brutto-ton, 22.958 netto-ton, prepeljale 23.701 ton blaga. Število popotnikov je znašalo leta 1924 159.979, lani pa 159.943; a ker nekateri niso šli čez in so ostali v vzhodnem pristanišču, so številke nekoliko nižje. — Število popotnikov od Atlantika proti Pacifiku le bilo leta 1923 34.156, leta 1924 95.281, leta 1925 89.439 oseb; od Pacifika proti Atlantiku pa leta 1923 19.572, leta 1924 51.483, leta 1925 54.554 oseb. Leta 1924 leta 1923 53.728, leta 1924 146.764, leta 1925 pa 143.993 oseb. Povsod vidimo, da je lansko leto napram prejšnjemu nekoliko opešalo.

LISTEK.

RAZMOTRIVANJE O RACIONALNEM IZKORIŠČANJU ŽELEZNIH RUD V NAŠI KRALJEVINI.

(Ing. Viktor Gostiša.)
(Nadaljevanje.)

Končno v motrenju markantnih železo-industrijskih prilik v posameznih državah še Švedske ne smemo pozabiti. Ta država, ki poseduje čez 1 milijardo ton izvrstnih železih rud s povprečno vsebino 60% metalnega železa, razvila je tudi že v 14. stoletju svojo narodno železarsko obrt. Takozvano švedsko surovo železo, ki je bilo izdelano iz najčistejših rud z uporabo kovaškega oglja kot gorivega materiala, je bilo že tedaj razširjeno po celi Evropi in gotovo je, da tudi dandanes švedsko jeklo zavzema najodličnejše mesto med podobnimi proizvodi. Sicer pa v proširjenju same železarske industrije Švedska ni tako napredovala, kakor bi ji bilo mogoče na temelju ogromnega bogastva po celi državi nahajajočih se rudnih ležišč. Glavno zapreko v tem pravcu ji je stavilo skoro popolno pomanjkanje vsake vrste preobrt pri topenju rud spočetka poslužemoga. Radi tega se je švedska železarska vala le kovaškega oglja, ki ga je izdelo-

vala zelo razvita in razširjena lesna industrija. Ko pa je z vedno večjim izrpanjem gozdov tudi to gorivo postalo vedno bolj redko in drago, počel je uvoz koksa iz Angleške ter je ta dosegel respektabilni maksimum okroglo 6 milijonov ton na leto. Toda impozantna vodna energija, katero vsebujejo švedske gorske reke v mnogoštevilnih vodopadih in strugah, ki se dajo s primerno nizkimi investicijami izgraditi, so privlačile na sebe pozornost elektrotehnične industrije, katere je že v prejšnjem desetletju pristopila izkoriščanju istih ter polagoma elektrificirala železnice in industrijo. Povsem naravno je, da je tudi metalurgija sama posegla po tej mehanični in kalorični energiji ter se kot prva na svetu počela temeljito baviti s topenjem železnih rud električnim potom. Poskusi so tem lažje uspeli, ker so švedske rude zelo homogene v njihovem sestavu in zelo koncentrirane v pogledu vsebine metalnega železa, torej vrlo sposobne za električno topenje. Imena švedskih inženjerjev Kjellin, Stahlhane, Grönwall in Lindblatt kot izumitelja najmodernejših tozadevnih elektro-metalurški načinov bodo z zlatimi črkami zapisana v analih te industrije.
Največjo produkcijo sirovega železa je dosegla Švedska začasa svetovne vojne in sicer leta 1917, v katerem je izdelala okroglo 800.000 ton. Višek proizvodnje v električno visokih pečeh pa je bil do-

sežen z okroglo 82.000 tonami leta 1918, kar odgovarja samo deset postotkov celotne proizvodnje. Ta konstatacija je tudi za nas vrlo važna, ker se celo v strokovnem mišljenju naših montanistov najdejo posamezniki, ki trdijo, da je v naši državi radi pomanjkanja koksa le električnim potom mogoča ekonomična produkcija sirovega železa.

Skupno število visokih pečii znaša dandanes na Švedskem okoli 140 komadov, všteti tudi električne peči za proizvodnjo sirovega železa, od katerih je bilo n. pr. leta 1918. deset s skupno kapaciteto 35 tisoč KW v obratu in 8 s 83 tisoč KW pa v gradnji.
Od cele proizvodnje sirovega železa izvažala je Švedska letno povprečno 200 tisoč ton in ta številka se tudi med vojno ni dosti spremenila, po vojni pa je znatno padla, tako n. pr. leta 1922 na okroglo 50 tisoč ton.

Švedska pa nas ne zanima samo v pogledu elektro-metalurgije, ampak tudi kot največji evropski izvoznik železnih rud. Produkcija železnih rud je na Švedskem rapidno rastla. Ko je leta 1890. znašala le okoli 900.000 ton, pokazuje leta 1922. že ogromno količino 6 milijonov 200 tisoč ton, od katerih se je izvozilo 5 milijonov 300 tisoč ton ali okroglo 85% cele proizvodnje. Prodajna vrednost teh ogromnih izvoznih količin ravna se seveda po vsakokratni svetovni notaciji, ki

je konjunkturna in radi tega zelo spreminljiva. Tako je n. pr. 1921. leta znašala vrednost celotne produkcije železnih rud 60 milijonov 403.245 švedskih kron ali povprečno 9.34 Kr. na ton, med tem ko je bila v letu 1920, torej eno leto prej, povprečna vrednost 1 tone še 15.000 kron, torej skoro za dve tretjini večja.

Videč veliko gospodarsko važnost v sigurni in dolgotrajni posesti prirodnih zakladov železnih rud, kar se je praktično potrdilo zlasti za časa svetovne vojne, trudi se švedska vlada že dolgo vrsto let kako bi zakonitim potom regulirala izvoz železnih rud, ki so vse v privatnih rokah, da ne bi prekoračil gotovih mej. Do sedaj sicer še ni izdala posebnih ukrepov, pač pa je že 1. januarja 1908. leta sklenila s Grengensberskim društvom pogodbo, s katero se izvoz rud za dolgo vrsto let limitira.

Iz vseh do sedaj navedenih primerov torej jasno izvidimo, da si vsaka kulturna država intenzivno prizadeva kako bi se otresla diktata v upotrebljenju inozemskih železnih proizvodov ter osvojenjem lastne industrije prilagodila fabričijski program pravih potrebam in zahtevam svojih državljanov kakor tudi države same. Dokazano je, da streme za tem ciljem ne le države, ki razpolagajo z lastnimi surovinami, katere tedaj na najracionalnejši način izkoriščavajo, ampak tudi take, ki so siromašne na rudi in

bl. 130; rovní, za 1 tona bl. 120; pšenica baška 76 kg, fco vag. n. post. bl. 300; koroza, čas prim. suha, fco Postojna tranz. za april bl. 167.50; koroza, čas prim. suha, fco vag. naklad. post. bl. 125; koroza inzulanka, fco vag. nakl. post. bl. 155; koroza stara, fco vag. nakl. post. bl. 198; ajda, fco vagon Ljubljana bl. 260; Rž domača, fco vagon Beltinci bl. 210; proso rumeno, fco vag. Beltinci bl. 210; oves rešetani, fco vag. slov. post. 1 vag. den. 210, bl. 210, zaklj. 210; krompir beli, fco vag. Beltinci bl. 76; čebulček, fco vag. nakl. post. bl. 650; seno polsladko, stisnjeno, fco vagon slov. post. den. 60; la Portland-cement dalmatinski: v juta-vrečah, fco Split bl. 40, v papirnatih vrečah, fco Split 44.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani. Kilogram govejega mesa 15 do 19, jezika 18 do 19, vampov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 18 do 19, ledic 18 do 19, možganov 18 do 19, loja 7.50 do 12, telečjega mesa 17 do 20, jeter 25 do 30, pljuč 20, svinjskega mesa 20 do 25, pljuč 10, jeter 15 do 20, ledic 25 do 27.50 glave 7.50 do 10, parkljev 5 do 7.50, slanine trebušne 19, ribe in sala 21.50 do 22, slanine mešane 20.50, slanina na debelo 20, masti 25, šunke 35, prekajenega mesa 29 do 32, prekajenih parkljev 10 do 12, prekajene glave 12.50, jezika 35, koštrunovega mesa 14 do 15, kozličevine 23, konjsko meso 6 do 8, kg krakovskih klobas 40, debrecinskih 40, hrenovk 35, safalad 35, posebnih 35, tlačenk 30, svežih kranjskih 30 do 40, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 67, prekajene slanine 28 do 30, kokoš 30 do 40, petelin 30 do 40, kg karpa 30, ščuke 30, klina 13.50 do 15, ariene 17.50 do 20, pečenke 8 do 12.50, mleko liter .50 do 3, kg surovega masla 50, čajnega 60, masla 50, bohinskega sira 36, sirčka 10, eno jajce 1, liter starega vina 18 do 20, novega 14 do 16, 1 časa piva 3.25, 1 vrček piva 4.50 do 4.75, 1 steklenica piva 5.25 do 5.75, kg belega kruha 6, črnega 5, rženega 5, kg jabolč 5 do 12, ena oranža —.75 do 1, limona —.75, kg fig 15, dateljnov 24, orehov 10, luščnih orehov 32, suhih češpelj 10 do 12, suhih hrušk 10, kg kave 40 do 76, pražene 52 do 100, kristanega sladkorja 13.50 sladkorja v kockah 15.50, kavine primesi 20, kg riža 9 do 12, liter namiznega olja 18 do 20, vinskega kisa 4.50, navadnega 2.50, kg soli morske 4.50, kamene 4.50, celega popra 52, mletega 54; paprike III. vrste 20, sladke paprike po kakovosti 56, liter petroleja 7, kg testenin 9 do 12, pralnega luga 3.75, čaja 75 do 100, kg moke št. 0 je 5.50, št. 1 je 5.25, št. 3 4.50, št. 4 je 4.25, št. 6 je 3, kaše 6 do 7, ješprenja 6 do 8, ješprenjčka 10 do 13, otrobov 2.50, koruzne moke 3.50 do 4, koruznega zdroba 4 do 5, pšeničnega zdroba 6.50, ajdove moke 8 do 9, ržene moke 5, q pšenice 345 do 360, rži 260 do 290, ječmena 230 do 250, ovsa 225 do 245, prosa 275 do 300, nove sušene koroze 200 do 210, ajde 280 do 300, fižola ribničana 350, prepeličarja 350, graha 400 do 500, leče 600, q premoga 44, kubični meter trdih drv 160, mehkih drv 75, q sladkega sena 75 do 80, pol sladkega sena 60, kislega sena 50, slame 50, kg ajserice tržaške 16 do 18, berivke 25, motovilca 20, radiča 17, kislega zelja 2.50 do 3, karfiol 9 do 11, kolerab podzemnic 1 do 1.50, kg špinache 12 do 13, graha in stročju tržaški 11 do 13, čebule 3 do 3.50, česna 15, krompirja 1.50, repe 1 do 1.50, kisle repe 2 do 2.50, korenja 1 do 1.50, peteršilja 10 do 12, zelenjave za juho 10 do 12, kos artičoke 2.

Gibanje na brčkem tržišču. Na brčko tržišče se je v času od 22.—23. marca dovozilo celokupno 118.62 metrskih stotov sliv, izvozilo pa 2281.75. Dnevne cene so varirale od 3.50 do 5 Din.
Cene živini v Marseille-ju. Na marsejskem tržišču so bile cene živini dne 12. 4. m. (za kg žive teže) sledeče: 1. voli in krave I. vrste 800—850 fr.; II. vrste 650—775 fr.; 2. ovni in ovce I. vrste 800—850 fr., II. vrste 700—775 fr.; 3. teleta I. vrste 1300—1400 fr., II. vrste 1.50—1.250 fr.; 4. domače svinje 980—1000 fr.; 5. kaze 300—400 fr.
Kovinski trg v začetku aprila. Ameriška produkcija jekla je zelo visoka, januarja n. pr. 3,922.000 ton, februarja 3,584.000 ton. Tovarne delajo z 90 odstotno kapaciteto. Strokovni listi označajo bodočnost ameriške jeklene industrije za ugodno, ker gre konsum s produkcijo vstric. Evropski uvoz raste, cena za železo v palicah je 170 centov. — V Evropi se v zadnjem času ni nič zboljšalo; rajši bi rekli, da se je položaj poslabšal in zamotal. Ženeva, francoska in belgij-

ska valuta, depresija na evropskem premogovnem trgu, vse to vpliva slabo. Cene kažejo navzdol. Na trgu se zopet pojavlja huda francosko-belgijska konkurenca, belgijske tovarne niso popolnoma zaposlene, produkcija se pa dviga. Belgijska deviza in zvišana produkcija silita k nizkim ponudbam. Cene: železo v palicah funtov 3/4, surova pločevina 3/10 do 3/12, srednja 6. fina 3/5 do 10/10, valjana žica 3/12. Glede železnega kartela poročamo na drugem mestu. Mnenja so zelo različna. »Excelsior« poroča to, kar smo tudi že mi pisali, da se pogajanja po Velikonoci nadaljujejo. Glede tračnic so se napravile tri skupine: francosko-nemška, anglo-ameriška, belgijsko-luksemburška. Reuter sicer pravi, da je še dosti težko, a nekakšen provizorični zaključek je le dosežen. Id. Angleški kovinski trg se bori še kar naprej z velikimi težkočami. Merodajni krogi poudarjajo bolj kot kdaj prej potrebo ožjega skupnega dela angleške železne industrije s kontinentalno. Konsum je še zmeraj oprezen, producenti pa hočejo držati cene na sedanji višini, kljub splošni tendenci in kljub politiki konsumentov. Cene: Cleveland št. 1 šilingov 72/6, št. 3 šilingov 70, št. 4 š. 69. — Francoski frank in njegova padajoča tendenca nista dobro znamenje. Produkcija je visoka, in če bi eksport odnehal, bi domači trg teh velikih množin ne mogel nakupiti. Francoski konsumenti so zelo oprezní, skrbi jih bodočnost in nimajo trenutno tudi nobenega povoda za večje nakupe. Kažejo se tudi že socialne posledice razvrednotenja franka in pričakujejo se delavski štrajki. Iz Severne Francije poročajo o zvišanih mezdah, zato so speč produktivni stroški večji in je domači konsum še manj podjeten. Domači trg vanj stavljenih nad ni izpolnil. Cena surovega železa je ostala nespremenjena pri 407.5 frankov za tona. Glede hematita so se menda na novo dogovorili za nadaljnjih šest mesecev; cena se giblje med 545 in 565 franki. Cene polfabrikatov so različne, kakor je pač okraj: surova pločevina 760—780 frankov, srednja 940—980, fina 1180 do 1200. — Cene na belgijskem trgu so se utrdile: železo v palicah 570 do 580 belg. frankov, tračnice 590 do 600, surova pločevina 630 do 640, srednja 680 do 690, fina 860 do 940. — Položaj na nemškem kovinskem trgu se napram preteklim tednom ni bistveno spremenil; veselje do nakupa se ni pomnožilo, temveč je celo odnehalo. Tudi glede eksporta tožijo; francoska konkurenca in v zadnjem času nizke belgijske ponudbe na počasi se dvigajoči nemški eksport zelo neugodno vplivajo. Cene na domačem trgu se niso spremenile: železo v palicah 125 do 130 mark, valjana žica 135, surova pločevina 140 do 145, srednja 150. — Češkoslovaški kovinski trg ni zadovoljiv, mnenja so pesimistična. Začasno poživljenje v trgovini posameznih polfabrikatov splošnega položaja nič ne spremeni, in slikajo bodočnost v temnih barvah. Zlasti težaven je položaj eksporta; situacija na svetovnem trgu obeta nižje cene, in je zato češkoslovaški izvoz zelo ogrožen. — O švedski produkciji železa bomo priobčili v eni prihodnjih številčk poseben članek. Gre v prvi vrsti za kva-

litetno železo v Kiruna-vaara. Ker dela tudi naša industrija s švedskim železom, je dobro, da poznamo njegov izvor.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 13. aprila t. l. ponudbe za dobavo ležajnih školjk (Kuppelstangenbüchsen) in »Injektordampflüssventilkegel«; do 15. aprila t. l. za dobavo 2 komadov železnih steklenic za kisik ter za dobavo 30 komadov stenskih nihalnih ur. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. Ministrstvo vojske in mornarice, odelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 25. aprila t. l. ponudbe za dobavo raznega materijala; blago (saten, organtin), žimnata tkanina, 10 komadov usnja za podlogo za mornarske kape, 5000 m črnega traku, jeklene ploščice. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 10. maja t. l. ponudbe za dobavo jamskega telefona. — Pri Središnjem uradu za osiguranje radnika v Zagrebu se bo vršila dne 8. maja 1926 oferalna licitacija glede oddaje raznih instalacijskih del pri novi zgradbi Središnjega urada. — Predmetni oglasj z natanč-

nejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Nabava bencina. Na osnovi členov 86 do 98 zakona o državnem računovodstvu razpisuje direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani prvo pismeno dražbo za dobavo 12.000 kg bencina. Dražba bo dne 20. maja 1926 ob 11. dopoldne v pisarni ekonomskega odseka direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani, Sv. Jakoba trg šte. 2. I. nadstropje, soba šte. 42. Dražbe se sme udeležiti vsak, ki izpolni pogoje čl. 13, točka 6, pravilnika k zak. o drž. rač. in ki položi 5% no, ali, če je inozemec, 10% no jamčevino najklesneje na dan dražbe do 10. pri pomožnem uradu direkcije. Ponudbe, ki morajo biti kolkovane s 100 dinarji in predložene v zapečatenem ovitku z napisom: Ponudba tvrdke za dobavo 12.000 kg bencina«, sprejema določena komisija na dan dražbe do 11. Cene morajo biti napisane razločno v številkah in besedah in se razumejo v dinarjih, ocarinjeno, z zavojnino in prevoznimi stroški vred, franko skladišče direkcije. Pogoji se lahko vpogledajo vsak delavnik od 8. do 13. v ekonomskem odseku direkcije. — Štev. 19433/III. 1926.

Pridobivajte novih naročnikov „Trgovskemu listu“.

KJE SE KUPI?
Le pri tvrdki
Josip Petelinac
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanih znamk
Grizner - Adler - Phoenix.
Iskaten posamezne dele za stroje in lolese, igle, olje, jermena, pravnalnika. Pouk o vezanju na stroj brezplačen! — Večletna garancija! Na vel kol Na malo!

Damske flor nogavice
v vseh barvah in vrstah od Din 18—naprej, moške nogavice, dokolenke, obočje nogovice, volna, bombaž, žepni robci, modni pasovi, tonletne potrebščine, ščetke za zobe, oblike in čevlje itd. v največji izbiri in po najnižji ceni pri
Petelinec Josip
LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Na veliko! Na malo!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja
PREMOG
Iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo
Inozemski premog in koks
vsnke vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete.
Naslov:
Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN, Ljubljana
Zaloga sveže pražene kave, mlekih dišav in rudninske vode.
Točna in solidna posrežba! Zadrževajte cenike!

TISKARNA MERKUR
Trgovsko-industrijska d. d.
Ljubljana
Simon Gregorčičeva ulica št. 13
Telefon št. 552
Rečun pri poš. ček. zav. št. 13.108
Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d.
Lastna knjigovoznica.

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave s električnim obratom.
CENIK NA RAZPOLAGO!